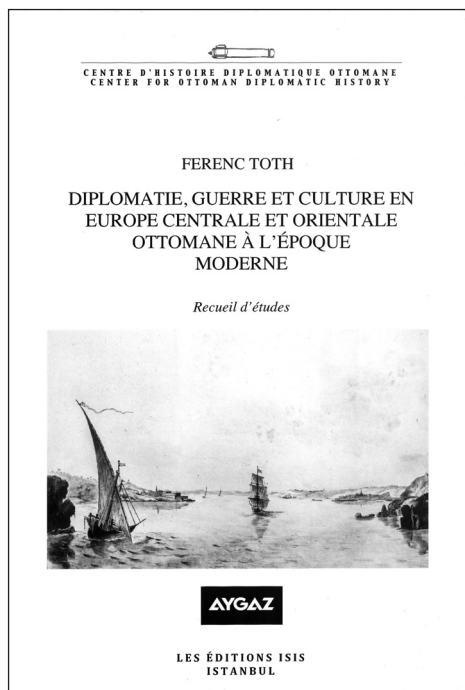

Toth, Ferenc: *Diplomatie, guerre et culture en Europe Centrale et Orientale Ottomane à l'époque moderne.*

Recueil d'études. ISTANBUL: LES ÉDITIONS ISIS, 2021. 214. P. (CENTRE D'HISTOIRE DIPLOMATIQUE OTTOMANE)

Tóth Ferenc, az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének tudományos tanácsadója hosszú évtizedek óta a korai újkor (oszmán) török–magyar–francia történeti kapcsolatok méltán elismert kutatója. A franciaországi és bécsi levéltárakban végzett munkája során újabb és újabb dokumentumok feltárásával új eredményekkel gazdagította ismereteinket. S mindezeket számos könyv, alapos tudományos tanulmány és forráskiadás is bizonyítja. A tavalyi esztendő folyamán napvilágot látott Isztambul városában – a régi Konstantinápolyban – és egyszersmind a török Isis Kiadó gondozásában legújabb francia nyelvű kötete a francia–magyar viszony oszmán–török vonatkozásaira fókuszál. Tóth Ferenc újabb műve valójában tanulmánykötet, de ez mit sem von le felbecsülhetetlen értékéből. A bevezetőből kiderül, hogy Tóth Ferenc a 2000-es évek eleje óta foglalkozik az Oszmán Birodalom és nyugati világ közötti diplomácia érintkezéssel, különösen nagy hangsúlyt fektetve ennek francia, illetve magyar történeti vonatkozásaira. Külön kiemelte továbbá, hogy ebben a kontextusban, az 1526. évi mohácsi vész időszakától kezdve egészen a 1718. évi pozsareváci békéig milyen fontos szerepet játszott a magyarság. Tudniillik számos magyar származású követ vagy diplomata szolgált a nyugati államokat, így kora újkori Francia Királyságot, és természetesen a Bécs központú Magyar Királyságot – 1690 után pedig az addig oszmán érdekszférába tartozó Erdélyt – is magába

foglaló dunai Habsburg Monarchiát. Tóth Ferenc könyve egyébiránt 11 már korábban megjelent és részben, azóta az új eredmények miatt átdolgozott tanulmányból áll. Ezek ugyan egymással laza korrelációban álló írások, azonban egyáltalán nem tűnnek kaotikusnak, hanem egyfajta könnyedséget mutató egységes egésznek alkotnak. Ebből adódóan – többek között – a legújabb levéltári adatok fényében megismerhetjük az 1664. évi Habsburg–oszmán–török háborút, és azon belül Zrínyi Miklós (1620–1664) és Raimondo Montecuccoli (1609–1680) császári generális között fennálló hadászati, illetve politikai nézeteltéréseket, és annak közvetlen következményeit. Úgyszintén Tóth Ferenc révén tudhattuk meg II. Rákóczi Ferenc (1676–1735) fejedelem bizalmasának, a köznemesi születésű Mikes Kelemennek (1690–1761), valamint az oszmán–török követnek és nyomdaala-

pítónak, a magyar (erdélyi) származású Ibrahim Müteferrikanak (1674–1745), a korabeli francia diplomáciával fennálló kontaktusait. Ezen túlmenően a szerzőnek köszönhetően került napvilágra a hosszú ideig méltatlanul feledésre ítélt Reviczky Károly grófnak (1737–1793) a diplomáciai és művelődéstörténeti tevékenysége, aki a felvilágosodás korának egyik legnagyobb műveltségű tudósává lépett elő, és az utókor gyakran tekinti őt a világhírű magyar orientalisztika (iranisztika és az oszmanisztika) tudományos előfutárának. Ugyancsak e kötetből megismerhettük a magyar származású francia diplomata François de Tott báró (1733–1793) emlékiratát, amelyben aprólékos részletességgel írta le a 18. századi Oszmán Birodalom vallási és etnikai viszonyait. Ez azért is érdekes, mert a báró összekötéseit felhasználva III. Musztafa (1717–1774) szultán bizalmasa lett, és tevékenyen részt vett a Birodalom hadügyi reformjának a kidolgozásában. François de Tott különösen nagy szerepet játszott az oszmán–török haderő tűzértségének fejlesztésében: ugyanis a tűzértség európai hadszíntereken megismert újításait kellett bevezetni az Oszmán Birodalomban. A kötet végén öt fontos térképet is találunk, amely nagyban segít eligazodni a Tóth Ferenc által tárgyalt időszak megértéséhez és tisztábban látásához. Összességében véve, a kiadvány rengeteg új adalékkal és ismerettel gazdagítja tudásunkat a koraújkori török–magyar–francia történeti kötelék vonatkozásában. Így jó szívvel ajánlom nemcsak korszak avatott szakemberei, hanem a koraújkor iránt érdeklődő olvasóközönség számára is.

Nagy Kornél

Podlussány Attila – Vig Károly: Az Alpokalja ormányosalkatú bogárfaunája (Coleoptera: Curculionoidea)

SZOMBATHELY, SAVARIA MEGYEI HATÓKÖRŰ VÁROSI MÚZEUM – MTA VAS MEGYEI TUDOMÁNYOS TESTÜLETE, 2021. 479 P

Nagy fába vágja a fejszét, aki ma egy nagyobb magyarországi tájegység bogárfaunájáról szeretne átfogó faunisztikai művet közölni. Ez még egy kis fajszerű bogárcsalád esetében sem egyszerű, de a több mint 1200 fajt magában foglaló ormányosalkatúak esetében óriási feladat. A tennivalók oroszán részét az évtizedeken át szívesen végzett gyűjtések, az anyag válogatása, preparálása, cédulázása és nem utolsósorban azonosítása jelentette. A bogáranyag zömét tekintve ez az első szerző, Podlussány Attila, hazai ormányosbogaraink kiváló és elismert szakértőjének érdeme. Attila szinte az összes, az utóbbi évtizedekben meg-

